

Quadragesimale

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

Feria III. post Dom. III. Quadragesimæ. 18. In eo qui peccatorem fructuosè
vult corrigere, tres præcipuè conditiones requiruntur, scilicet, amor,
secretum, & bonitas.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55672)

S E R M O XVIII.
IN FERIAM TERTIAM
D O M I N I C Æ III.
Q U A D R A G E S I M Æ.

Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum.
D. Matth. cap. 18.

1. **C**HARITAS, quæ non tanquam advena, sed velut civis & domestica in corde humano residet, omnino nobis persuadet, ut ex stricta obligationis titulo omnes facultates nostras in beneficium proximi impendamus. Id quod Athenienses ad Legem quandam condendam permovit, qua perpetuæ infamiae nota adirebantur illi, qui advenam vel peregrinum à via recta declinare videntes, eundem in rectam denuò viam non reduxissent, per quam sine impedimento sui posset affequei itineris finem: *Lege cautum fuisse apud Athenienses legimus, ignominia loco gravissimo fuisse notatum, si quis erranti viam non ostendisset rectam.* Imò charitas nos non patitur exemptos esse à subsidio brutis ferendo: Quis enim est qui jumentum aliquod in foveam collapsum videns, illud non molliatur educere? Si quis, statim occurrit, coadjutores vocat, clamoribus instat, stimula pungit, flagellis cadit, injemin. *Quæ sunt funibus trahit, nec ab inceptis fames vel somnus arceat.* Scribit sanctus Bernardinus Senensis. Cum quanto igitur majori charitatis impulsu moveri debet Christianus, ut per correctionem fratris suo subveniat, quando illum à recta salutis via declinare videt, aut in peccatum aliquod lapsum esse conspicit: *Discurre, festina, suscipia amicum tuum si peccaverit, præcipit in Proverbiis suis Sapiens.* Imò si Doctori Angelici co credimus: *Correctio fraterna cadit sub præcepto, secundum quod est necessaria ad fratris emendationem: Unde S. Augustinus eos, qui hoc ne-*

gligunt, asperè arguit & reprehendit, dicens: *Tu eum vides perire & nos liges? peior es tacendo, quam ille convitiando.* Ac proinde hoc mane non est mihi animus vos ad hoc eximium charitatis operum præstandum exhortari, ut potè qui omnem aliam orationem persuasivam illius superfluum esse prædico, cum idipsum Salvator noster emphaticè facis in hodierno præcipiat Evangelio dicens: *Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum.* Sed tantum ad trium circumstantiarum ad hoc tanti ponderis & momenti officium requirunt observantiam attentos & sollicitos vos esse desidero: *Debet fieri debitis cum circumstantiis, inquit Angelicus.* Ac proinde considerandum est, qualis debeat esse corrector, qualis debeatur haberi corrigendi modus, ac denique quodam tempore faciendis correctionibus sit opportunus. Et quidem in primis quoad arguentem ad quem refertur Ly: *Vade & corripis,* hic debet esse justus & in gratia Dei. Unde S. Gregorius in suis moralibus: *Mundus debet esse à vitio, qui a vitio corrigis, eo quod non bene maculam in alio conspicias oculus, quem pulvis gravat.* Quantum ad modum; curandum est ut adhibeatur benevolentia, benignitas, amor, ac proinde Salvator dicit: *Si peccaverit in te frater, non homo, non procerum tuus, eo quod frater est nomen amoris & charitatis,* inquit S. Bernardinus Senensis: *Quod verò ad tempus attinet, opportunissimum erit, quando solus cum solo fueris: Inter te & ipsum solum, non palam, explicat S. Augustinus, sed in secreto in oculo, ut non fiat aliis manifestus proximi defectus.* Hæc sunt tres perneccellæ corrip-

Pet. Menchinus in Parenesi fol. 8. fac. 1.
Bern. Sen. tom. 2. ser. 3. post 3. Doctrin. Quædrag. art. 2. cap. 3. fol. 254. col. 1. lit. A.
Prov. 6.
D. Thom. 2. 2. qu. 33. co. credimus: Correctio fraterna cadit sub præcepto, secundum quod est necessaria ad fratris emendationem: Unde S. Augustinus eos, qui hoc ne-

Ille, alios qui ventat plectere, debet
ipse prius vindex criminis esse sui.

Jacob. Bill.
lib 1 an-
thol 3.

3. David Propheta regius intelligere non poterat, qua fronte peccator aliquis alium delinquentem corrigere audeat; declarare eum se quem paratum ut à quovis vilissimo & plebejo homine reprehensionem lætæ & hilari vultu aufculet: at verò si peccator aliquis quibuscunque ille sit titulis & sanguinis nobilitate conspicuus illum esset reprehensurus, surda illum aures aufcultaturus. Audite ipsissimam eius protestationem: *Corripiet me justus, vel ut legitur Actus Psal 140. Augustinus: Emendabit me justus & increpabit Augustin. me; quasi diceret: Rex quidem sum, sed æque ibid. tom. 8 ac alii, imò plus quam alii peccatis subiectus, a- fol. 353. co. vertat à me Deus, quod me velut aspitem adal- 3. l. l. tentius monita meos mihi defectus indicantia surdum exhibeam, quantum vis idiota sit & ignobilis, dummodo sit vir bonus, & justitia præfulgeat: Corripiet me justus, & sine ullo humano Genebrav- respectu me reprehendat, nam errorem advertens dus ibid. in vita mutanda & reformandis moribus nun- fol. 944. quam tardabo. Heus tu igitur, quisquis es (in- num. 6. quit S. Augustinus) qui in hoc pietatis officium te ingerere præsumis? Tu tibi esto justus, & in te Idem ibid. esto justus. At verò si in eo, quod est culpabilis, lem esse, corrector & correctus vel corrigendus non differant, tunc correctiones à talibus correctoribus factæ, solum dant irritamenti majoris occasionem: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Discendant à me mali illi, qui potius indigent ut corrigentur, quam ad alios corrigendos sint apti: *Peccator es, vindicam te, Augustin. redi ad conscientiam, nam exige de te pœnas, crucia ubi supra. te ipsum, concludit S. Augustinus.**

4. Sapientissimus Rex Salomon, Sanctissimi Patris Filius, margaritæ qualitates & pretiositatem considerans, quam habet quando in focundæ alicujus Conchæ sinu nascitur, obscurum quoddam emblema, sive ænigma, & reconditum axioma formandi occasionem sumpsit, quod postea in Proverbiolorum suorum libro descriptum reliquit, dum ait: *Innavris aurea & margaritarum fulgens, qui arguit sapientem, & aurem obediensem.* Volens per hanc gratiosam metaphoram unumquemque docere, quod modus, quo margarita nascitur, vel formatur, debeat esse instructio eorum, qui in peccatoris correctionem sese ingerunt: At verò scite desidero, in quoniam hæc similitudo consistat, & in quibus inter se conveniat correctio & margarita.

K k 2. Hac

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

Hæc itaque licet sit matris primogenita filia, suos tamen natales celo in acceptis refert. Vix est in gravida Concha: cunis progenita, cum ecceridens aurora vultu læto ejus solemnizat natiuitatem, & ex diuine Naturæ gaza vivacissimos inuoluta caudores, fascias ei exinde efformat. Stella matutina velur favorabile quoddam astrum ascendens? ut vocant, futuras illi vaticinatur dignitates & excellentias, nimirum quod sœtus ille Conchæ, margarita, futura sit monilium pupilla, gemmarum Phœnix, coronarum pompa, & gloria thesaurorum Monarchæ; quodque metallorum omnium Rex magnæ sibi gloriæ & honoris ducet, posse ei loco scabelli alicujus obsequiosum esse. Hæc igitur excellentiæ quæ margaritæ attribuantur, correctioni quoque dici possunt conuenire. Vel etiam quia, ut vult Chrysostomus sic cut: *Qui margaritam habet, novit se divitem esse*, ita quoque infallibilis veritas secutos nos reddit, quod si corrector a peccatore fuerit auscultatus: *Lucratus erit fratrem suum*, vel ut scribit Joannes à S. Geminiano: *Cum margarita incipit generari, si contrarium superveniat, abortum patitur*, volens per hoc nobis insinuare sapiens, quod qui in correctione utitur, minus perterrefaciendo peccatorem, loco partus perfecti facturus sit abortum. Enimvero hæc mea est hæc in re opinio, scilicet ænigma istud hoc modo intelligendum esse, quod sicut margarita ad hoc ut in omni bonitate & perfectione sit constituta, requirit ut fiat ex lo sereno, & ab omni nubium caligine libero; unde de margarita factum est Emblemata hoc spiritu vivificatum: *Clarescit aethere claro*. Ita si corrector velit facere fructum & animam liberari, conscientia suæ hinc debet serenitatem, & vivere sine ulla peccati umbrosa nube: *Quisquis enim vult alium corrigere, necessum est ut secum deferat candorem margaritæ: Margaritum fulgens qui arguit sapientem*. Cui opinioni se quoque subscribit magnus ille Mediolanensis Præsul sanctus Ambrosius dicens: *Iudicet ille qui non agit eandem, qui in alio putaverit puniendâ: Iudicet de alterius errore, qui non habet quod nu. 4. fol. in seipso condemnet.*

Chrysost. in cap. 13. Matth. hom. 48. fol. 318. col. 2. Geminian. lib. 2. cap. 7. fol. 93. col. 1.

Ambros. in Psal. 118. serm. 20. nu. 4. fol. 42. 7. col. 2. lit. E.

Isaia 6.

tilagio non deerit peccatum. Verum etiam quid audio? incipio agnoscere clamantis vocem: Et etenim Isaïas propheta. Ergone o Prophetæ querularis quod hæcenus taceris? prodesse utique fecisti, potius gloriantium tibi edere, non dolendum: Causa lamenti mei est (respondet Isaïas) quia civitatem incolam peccatoribus inhabitatam, nec mihi eos reprehendere emendare permittitur: *In medio populi palam labia habentis ego habito*. Sed quis est, o Prophetæ, qui veteri salutem procurare tuorum? num forte id per Civitatis statuta prohibetur? aut forte metuis quod sermonem tuum non sint auscultaturi? aut advesum te rebelles facti contra te insurgent? Nihil horum me ad lamentandum perurget. Quid ergo? *Va mihi*, vel cum Cyriilo, *O me miserum, quia vir pollutus labia ego sum*: quasi dicet: Per hoc solum transgressores reprehendere prohibeo, qui labia habeo immunda. Et vere, id est, hæc est postrema causa cur Isaïas lamentetur, ut scribit S. Hieronymus. *Quia labia habebat immunda*. Quomodo enim alios purificare poterat, qui impura habebat labia censebatur?

6. Factum hoc Isaïa optime correspondet cum illo à DEO Hebræis imposito præcepto, prout in Levitico legitur. Audiatis illud verbum nam non minus mylticum est, quam pergenum: *Quicumque maculatus fuerit lepra, habebit os veste contextum*. q. d. Nullus leprosus os aperit & patulum habeat, sed vestis limbo illud semper obturatum & oclusum habeat: Quam obsecro est connexio & correspondentia inter hoc quod est tenere labia obturata vel clausa, & habere membrâ lepra contaminata? Communis quasi est omnium Expositum opinio, supremum legislatorem hoc loco figurat locutum fuisse, & sub lepra metaphora peccatum intellexisse. Ita Origenes, dum ait. *Lepra generatim significat peccata, & varia species lepræ significans diversa peccatorum genera*. Idem quoque S. Cyriilo hæc verbis confirmatur: *Dixerunt igitur primo est, designari per lepram peccata quæ in hac vita possunt committi. Hæc igitur hæc hic manifestum mysterium, & apertam propositi dubii intelligentiam, quasi enim diceret Dominus velle videtur: Quisquis se lepra contaminatum esse adverterit, os suum aperit, aut labia ad verba correctionis formidat aperire non aufert, sed ab hoc officio abstineat: *Habebit os veste contextum, contaminatum ac sordidum clamabit*, quia nec immundus purificatus, nec*

Egidius Columna. Atque ideo & sponsa, tu quae ipsum laudare nitebaris, cum potius contemnere & abominabilem reddere videris: Non sic te sponsus tuus delineavit, quando data ei occasione tuam staturam omniaque corporis lineamenta adumbrare contendit, siquidem labia tua purpurefecerit esse dixit velut vita quaedam seu ligula coccoea, miram distillantia dulcedinem: sicut vita coccoea labia tua, & ebriquetum rimum dilce. Porro multae hujus adducunt rationes possent, quas brevitas causa petranseo; ac proinde una pro omnibus eaque proposito nostro non inepta responsio sufficiat, nimirum quod dum sponsus amaram correctionis myrrham in sinum peccatoris distillabat, sponsa cum labia habuisse dicat, quae liliorum speciem referebant, id est candida & pura, ad docendum nos axioma istud sive maximam, quod scilicet labia correctoris immaculata semper esse debeant. Sic

Cant. 4.

Greg. Nyss. hom. 14. in Cant. fol. 364. l. B. Greg. Papa ibi fol. 54. c. 1. l. C.

Matth. 17. Matth. 3. Abul. in c. 17. Matth. 4. 90.

appellatur ii (inquit S. Gregorius Nyssenus) qui puri sunt, & ex virtute fragrantiam quandam habent, quique myrrham distillant, qua sine defectu mentem recipientem eam replet. Et S. Gregorius Papa clarius id ipsum explicat, dicens: Quid est, quod labia sponsi lilia esse dicuntur, nisi quod illi per quos Christus loquitur, necesse est, ut mundi sint, & per eos bonus odor aspergatur? de quibus erat Apostolus Paulus qui dicebat: Bonus odor sumus DEO in omni loco, & in his qui pereunt, & in his qui salvi sunt.

9. Abulensis circa personam Salvatoris nostri quando a Joanne in Jordane baptizatus & in monte Thabor transfiguratus fuit, ingeniosam quandam movet difficultatem, dixit enim: In utroque loco tam ad Jordane nimirum, quam in monte audita est vox Patris aeterni: Et ecce vox de nube, quae declarabat Christum esse DEUM, & DEI Patris dilectum Filium: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, cum hac tamen differentia quod in Jordane non fuerint adjuncta haec verba: Ipsum audite, sicut in monte Thabor. Cur ita factum est: interrogat Abulensis. Num quid utrobique idem est Filius, num forte eo tempore quo in Jordane baptizabatur, verbum ejus auscultari non merebatur? Absit. Aut forte quia fidem nondum habebat apud homines? nec hoc afferere ausim. Audite obsecro qualiter Author quidam Modernus & gravis difficultatis hujus punctum egregie tangit. Dicit enim quod Christus in Jordane baptizatus statim representavit peccatoris: at vero in vertice montis, quia Re-

splenduit facies ejus sicut sol, vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. Virum quendam praeferebat candore sanctitatis, & albedine innocentiae resplendentem. Unde per hoc hunc aeternus persuadere nobis voluisse videtur, quod quamdiu homo degit in statu peccati, nec locum debeat alium corrigendo, nec auscultari: sed tunc tantum id fieri debet, quando est sine culpa, quando resplendet in anima per sanctitatem & albedinem conscientiae, per integritatem motuum & bonitatem vitae: Ipsa, usum audite. Talis enim utilis est ad corrigendum, ac proinde ipsum audite: Christus Dominus in huiusmodi quandam peccatoris imaginem praeferebat; in transfiguratione summam praedicatoris sanctitatem repraesentabat: Quo ex discrimine significari voluit aeternus Patens, nullam labem, sed summam innocentiam in eo esse oportere, qui vivandus propter naturam.

10. A Gallo gallinacio quilibet modum fructum suum corrigendi discrete non erubescat. Joannes a Sancto Geminiano de hoc animalis domestico scribit, quod dum cantu suo alios dormientes excitare nititur; Prius alias excusato, & latera sua feriens se vigilatorem reddit. Peccati lethargum ab anima sua pellat, quibus illos qui somnio peccatorum suorum soporati sunt, cantu correctionis suae excitare & expurgare contendit: Cum alios verbum sanctae exhortationis monent, prius ex-citent se in sancta actionibus, ne in semetipsis torpentes opati, alios excitent voce. Et certe quae ratione fieri poterit, quod luforem convertas, si tu ipsemet ludendo omnia perdidisti quae habebas bona libilia & mobilia, dorem uxoris, immo tuam ipsius carissimam? Quem fructum sperare poteris adhibendo correctionem alicui blasphemus, si tu ipse quavis hora Deo & sanctis ejus maleficus, ipsumque caelum blasphemiarum tuarum fumo denigres? Abi concubinarie & praedando lascivi illius emendationem urges, merito illa verba Evangelii in faciem tibi audis exprobrari: Medice cura te ipsum. Tu vis in justitiam proximi tui carpere, qui per mille-nas usuras mercaris & negotaris, & ad rapinas fovendas verbis, factis, manibus & dentibus tuis uteris? Quid diceres si videres Neronem corrigere valentem de sua crudelitate Lucium Syllam; Michidatem, & Peplomæum, Cambylen, Phalaridem, & Herodem? Nunquid mento ideandi essent Syracusani, & ingratiudinis ergo

Athenienses reprehenderent, qui Aristidem pro-
scripserunt, qui Dionem a gno rones libertatem
reoperant, miserunt in exilium, eumque epo-
thes ad patriam deponit, revocatum ipsam et vita
exercent? Quid diceret aut cogitaret si videres
Galiam reprehendentem Caligulam de gulo-
narum & Herodem Tarquinium de sua effra-
gitudine. Eodem autem conceptus de eo for-
mante poteris, quia gravibus peccatis constitu-
tus corrigere vult alium peccatorem.

11. Eum vero integrati conscientia & bo-
nitati vix adjungi quoque debet benignitas &
amor compientis. Quia corrigere, ut ait San-
ctus Bernardinus de Senens, idem est, quod cor-
ripere, id est, eo modo frater nosse est corri-
piendus, ut loquendi suavitate ad eum rapi-
dum possis pervenire. Observemus obsecro
modum quo Saluator noster praeceptum istud
condens est usus. Dicit igitur corripere, non vero
corripere. Differentia autem inter duo illa
verba haec est, inquit Albertus Patavinus, quia
corripere proprie includit severitatem & rigo-
rem, ut vero corrigere benevolentiam denotat &
suavem: Est prae mendare, corrigere autem
corripere, illa est aut horitatis, hoc charitatis.
Quia ergo Christus proximum charitate me-
tamque volebat, id nobis praeceptum impo-
nendo corrigere, non vero corripere, Praeceptum
illos Moysi ut verbis alloqueretur petram:
Non tu ad petram, & illa dabit vobis aquam
viventem eandem virga percussit: Percussit
perca in silicem, & exiit aqua. Unde Deus
infirmis protectus est illum nequaquam in-
nocentium esse in ream promissionis: Quia
non dicitis mihi, non inducitur hos populos
in terram quam dabo eis. Metebatur profecto
illam mortificacnem Moyses, quia quod ver-
ba impetare poterat, virga procurare volebat.
Pater Otonus hanc scripturam correctioni fra-
trem applicat, dicendo: Moysi similes illos esse,
quod bonis verbis aquam lechymarum e lapide
oculis eicere volentes, mala adhibent & dura
verba. Unde sicut Deus Moysi & Aarone dixit,
quod non percussit, ita quoque (I hri-
stus in Evangelio dicit: Corripere & non corrigere.
Sicut Moysi sunt, qui quod verba egere possunt,
ergo & permissis fuerunt, charitate ergo &
non permissis dicit corrigere nos oportet, ad il-
los qui volens velivorem habet in corpore, ad il-
los curandum: non deate utitur sed lingua il-
los lauter lingue & lambit: Canum lingua vul-
nus dano legit, sanare, inquit Gregorius Ma-
gus. Quando Christus Apostolos a piscium

captura avocatos ad hominum praedam faciendam
destinabat, voluit ut non hamo uterentur vel tri-
dente, sed rete adhiberent, quod piscem vivum
conservat: Bene apostolica piscandi instrumenta
verba sunt (inquit S. Ambrosius) qua non captos
perimus, sed reseruant. & de profundis ad ju-
men extrahunt, & succumantes de infernis ad ju-
perna produunt. Aurifex vas aliquod aureum in
terram collapsum & constractum reparare volens,
non utitur maximo quem habet martello fer-
reo, nec gravibus ictibus illud tundit, sic enim
potius magis illud deperderet, quam repararet,
sed ligaeum malleum accipit ex minoribus quos
habet, vasque illud eum dexteritate & leniter
percutiendo seum & paulatim accommodat &
reficit. Discat ab hoc aurifex corrector, ut pla-
cide & benevole corrigendo procedat, tundat
leniter peccatorem, & caveat ne manum aggra-
vet: Vade & corripere eum, sed quomodo, inquit
Sanctus Vincentius Ferretius: Dulter & sua-
viter. Non per minas & severitatem eum aggre-
diendo, Caesar captivus est benevolentia Lucii
Cinna nepotis Pompeii juvenis alias valde faci-
norosi; unde Livia consors ejus dixit illi fertur:
Severitate nihil proficisci: fac quod Medici so-
lent, qui ubi usitata remedia non prestunt, ten-
tant contraria: at vero ubi bonis cum eo verbis
agere coepit, quod severitate non potuit, lenitate
perficit. Aquilo omni adhibita violentia petti-
naciam viatoris superare non potuit, ut pallium
ab humeris illius abripere: contra vero sol ad-
adhibitis illi caloribus suis feliciter de eodem via-
tore retulit victoriam, efficiendo ut non vio-
lenter, sed sponte proprium non tantum exue-
ret pallium, sed & omnia alia vestimenta sua
ab humeris abjeceret; Quo Apologo Plutar-
chus nobis insinuare voluit, ut scribit quidam
Modernus: Quod facilius vincuntur & bene-
ficiuntur hominum ingenia clementia & bene-
ficiorum calore, quam nimia severitate vio-
lencia. Omnes quotquot correctione opus ha-
bent, Basilici proprietate imbuti esse solent.
Haec enim herba talis naturae est, ut si leniter
eam attrahes, quasi manu tua eidem abblan-
diti velens, ipsa veluti benevolentiam & co-
mitatem tuam grate agnoscens, cum non mi-
nori urbanitate suavissimi eujusdam odoris ti-
bi reddat tributum, at vero si illam convul-
las & conteras: Non solum male olet, sed
scorpis & verna proignit. Inter alia docu-
menta, quae Pythagoras in symbolis suis expre-
sit, unum est istud: Ignem ne gladio fodito, per
quod

*Amb. in
c. 5. Lu.
1. 5. f. 432.
co. 1. l. E.*

*Pin. Per
Ser. l. f.
140. co. 4.*

*Amb.
Marl in
Theat.
polit. c. 3. f.
29. Herm.
Crisostomus
ante vi-
tam Phi-
pamius.*

*Plut. in
apoph.
Amb.
Marl
ubi sup.*

*Plutar. in
symb. ap-
pau. Ma-
nus f. 25.
co. 1.*

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

quod nihil aliud insinuare volebat, juxta expo-
 sitionem Pauli Manutii, nisi quod magis conve-
 nit blande verbis tunc animi placare. Quan-
 do Spartani motis inter se invicem seditionis tu-
 mulibus ad arma hostilia concurrebant, & alie-
 ni sanguinis sitibundi ad inferendas sibi mutuo
 strages gladios stringebant: Terpaudus eis obvi-
 am procedebat non minaci vultu, aut manu ar-
 mata, sed applicatam pectori citharam dulci ple-
 roque tangens suavem aded edidit harmoniam,
 ut concitatos utrimque animos deo sedant &
 composuerit, suavique aura harmonia turbatas
 e furore frontes resereando, suavitet impetra-
 rit, quod furor Martis obtinere non poterat:
Lacedamoniorum animos delinxit. Philippus
 Macedonum Imperator cum toto suo exercitu
 Bizantium civitatem, que nunc Constanti-
 nopolis dicitur gravi obsidione cingebat, cum-
 que proximè ad urbis mœnia pervenisset, Leo
 sophista obviam ei processit, qui cum Phi-
 lippum interrogasset, quo cum tanta homi-
 num multitudine procederet, aut cum ea quid
 facere moliretur, is ei respondit, venio ut
 obsidione Bizantium cingam eamque absoluti
 juris mei esse faciam, siquidem urbem illam
 totius mundi pulcherrimam & famosissimam
 esse censeo: *Patria tua omnium speciosissima
 civitatum in suos amores me facile pellexit, pro-
 indeque ad deliciarum mearum portas adproporo.*
 Cui mox Leo subjunxit: si id o serenissime
 Imperator prærendis, potius utendum tibi fuis-
 set musicis instrumentis, quam bellicis, so-
 no potius, quam strepitu, amore item non
 furore, muscos adhibere debuisses, non mi-
 lites, fistulas non hastas, organa non bom-
 bardas, citharas non balistas atque belli vio-
 lentas machinas: *Neque enim bellica, sed mu-
 sica expetunt organa, qui amori student.* Unde
 colligere possumus, quod si corrector civita-
 tem, id est, animam fratris sui lucrari velit,
 procedere cum eo debeat non cum severitate &
 rigore, sed in omni benignitate & benevolentia:
Dulciter & charitativè monendo, inquit Ludol-
 phus Carthusianus.

*Ambr.
 Calepin.
 verb. Ter-
 panus.*

*Col. Rod.
 e. 2. lib. 19.
 f. 434.*

*Ludolph.
 Carthus.
 ibid. c. 7.
 fol. 116.
 col. 1. lit. A*

12. Christus animarum nostrarum Salvator
 per vicos & civitates oberrat, iudat, striga-
 tur, tandem veid ad puerum Sicheu accedens,
 ibidem subsistit & sedet donec mulier quardam
 Samaritana ad eundem locum conveniret, cor-
 rectione quadam mediante aggressus est; at
 vetò oblevare obsecro quam delicatè cum ipsa

tractat; Primò enim sitibundum se esse de-
 trans occasionem ei dat egregium erga se charita-
 tis actum excedendi, dum modicum aque si-
 dari exposulat: *Mulier da mihi bibere.* Quam
 illa petitionem mox accipiens inciviliter ad-
 rem suam ad Christi preces obtulit, imò ne-
 bis facis duris & inurbanis ei respondit: *Quom-
 do tu iudaeus cum sit bibere à me possis, quia
 mulier Samaritana?* Nec tamen ob horum ve-
 borum ruditatem divinus corrector de futuro
 bono eventu diffidit, neque suavitatem in a-
 maritudinem convertit, prouti metem videbatur
 incivilis hujus mulieris procedendi modus, sed
 verbis affectuosis, & munerum oblatione e-
 jus conatur captare benevolentiam: *Si scires do-
 num Dei & quis est, qui dicit tibi, Da mihi
 bibere, tu forsitan perisisti ab eo, & desideras
 tibi aquam vivam.* O quam pulchre hic bene-
 rigendi modus! Discite eum, o auditores. Tunc
 enim efficit per adhibitam verborum suavi-
 tatem, ut eam confestim ex superba in humili-
 lem transformant, inducendo eam ad delibe-
 randam aquam illam, quam ei Christus ante
 spontaneè obrulerat, imò ad eum pellendum
 Salvatorem titulo aliquo honorificentia: *Domine
 da mihi hanc aquam.* Tandem post ut
 præclaras promissiones propius ad con-
 lationem accedit, eam ob scandalosam quam age-
 bat vitam corrigendo: *Quinque enim vici
 habuisti, & nunc quem habet, non est tui vici,
 quam correctionem protinus secuta est emendo-
 tio, siquidem ab errore suo respiciens, peccatum
 deserit & ad Deum sese convertit: Domine,
 ut video propheta est tu. Cajeranus hujusce
 mulieris conversionem suavitati Domini, &
 blando modo quo illam correxit, attribuit
 ibi prius dixerat: Tu modo dicit, Dominus inquit
 enim adorare te sum, sed quando? audiam placidam
 repositione ejus, qua ferrum & obduratum cor
 molliat. Cor ferream, & in malo induratum, dum
 se per correctionem e charitate nata tangi fecit,
 frangitur, & dulcedinis affectu omnino repleretur.*
 13. S. Propheta Elizeus mulieris Suanam
 dis precibus permotus Giezi discipulum suum
 ad eam misit, ut ejus filium mortuum resuscita-
 ret: *Accinge lumbos tuos, & tolle baculum
 meum in manu tua, & vide.* Accelerat disci-
 pulus, & inclinata in baculum magistri sui dila-
 tera, in viam se obediens recipit verus Suanam
 civitatem, in qua extinctus jacebat plangens
 mulieris hujusce filiolus; a qua cum Giezi in
 cubile

... cubile defuncti pueri sui introductus esset, baculum ubi ab Elifco traditum extincto cadaveri inpositum, verum nullum poterat signum notare, unde sumi conjectura aliqua revivificati pueri pollet, palpebrae enim oculorum immotae manebant, labia veluti plumbum impallescens, color viridis & rubicundus in vultu pueri nequaquam notabatur, membra gelida & contracta jacebant, imò ne illam quidem respiratioem Giezi virtute adhibiti baculi impetare valebat, adeo ut omnis eam in rem adhibenda opera vana esset & supervacanea: Non surrexit puer. Elifco autem mox ut rei eventum percepit, ut pulvis desolatae Sunamitidis precibus satisficeret, in propria persona ad eam profectus est. Verum observare obsecro valde, quam dilectus fuerit modus à Magistro adhibitus, ab eo quem ejus adhibuerat discipulus; Nam ipse cubile in quo cadaver jacebat ingressus cadaveri impetare cubit, seq; quoad poterat diminuendo, vestim super os mortui posuit, idemque fecit quoad oculos & manus, & teneti hujus corporis membra calore vitali reimpuens, in ejusque pectore primitias vitae resuscitans, & mortis amorem eundem espavit, & brachiis maternis circumgavit: *Osia vivit puer septies, aperuitque os illi.* In hoc puero peccator figuratur culpis circumdatus, qui hunc baculo severitatis & rigoris subhibito ad vitam gratiae reversurum est, & vehementer decipitur, facilius autem & efficacius idipsum obtinebit, si calor misericordiae & charitatis & verba blanda, suavia & amabilia adhibuerit, sic enim conatibus vota succedet feliciter: *Quia quem dicitur virga suscitare non potest, per amoris spiritum puer vitans potest habere,* concludit B. Petrus Damaianus.

14. Patet Lyranus egregiam quandam ponderationem super illa verba instituit quae leguntur in Proverbiis Salomonis: *Quid dilectio mihi, quid dilectio uteri mei, quid dilectio vivorum meorum?* Et postea subiungit: *Quae haec ignavia filii mei?* Et haec opinio dicti Doctoris haec verba a sapientie confcripta, verba esse Beisabeae matris Salomonis, ab ea dicta in casu quodam, quo Salomonem filium suum reprehendere & corripere debuit. Scribit etenim gravis hic expositor Salomonem clarem facti templi Dei in sua temperantissime custodia. Cumque diluculo quodam laeta appropinquasset, qua templum à populo ad decantandas Divinae Majestati laudes adendum erat, ob templi fores oclusas totus populus

Paletti Quadragesimale.

... pulsanate fores templi stabat, expectans donec aperirentur, Salomon autem dormiebat. Quod Mater ejus intelligens, cameram sive cubile ejus adiit, non solum ut eum exproperaret, sed etiam, ut de sua enim somnolentia corripere, quae eum in servitio Dei negligentem reddebat: aperitis autem cubilis fenestris, lectisque cortinis subductis; affectuosissimis eum verbis alloquitur, vocando eum nunc dilectum filium suum, nunc amantissimum viscum suorum partum. Cur autem sic dulciter loquitur? Forfitan blandis adeo verbis eum alloquitur quia Rex erat? Verumtamen ipsa quoque Beisabea mater ejus erat, quae proinde, seposito omni respectu regio, materna eum libertate & auctoritate alloqui poterat. Enimvero, si mulierem prudentissimam valdeque circumspicam! reprehendere eum debebat, utpote qui pigritia & inertia sua causa erat, cui Dei cultus tardaretur & suspenderet, quia vero sciebat correctionem placidè & suaviter fieri debere, ideo prius eum appellat dilectum filium suum: *Quid dilectio mi? Quid dilectio uteri mei?* ne eum per correctionem sequentem concitaret; postea vero de sua eum ignavia corripit, quia se erga divina obsequia valde negligentem exhibeat: *Quae fuit haec ignavia filii mei?* Circa quod factum Patet Philippus Dierz subjungit, dicens: *Filium suum prudentissime reprehendit, ne illum exasperet, nam etsi illa mater erat, filius tamen erat Rex, & ut ealem illum cum maxima animadversione & prudentia corrigit, mississimis verbis illum alloquens, vocans eum filium viscerum suorum, & in quo omnia ejus desideria completa sunt.* Quae autem de re eum corripit? Nunquid auditis *Quomodo tantopere voluptate tradidit, ut Sacrificium & Dravinum cultum impediatur.* Porro ex modo quo prudens haec mulier filium suum corripit, quilibet vestrum discat, quo modo corrigere debeat peccatorem. Quem quidem modum quisquis observaverit, animam fratris sui infallibiliter lucrabitur, ejus contrarium utique eveniet, si secus fecerit.

15. Refert Guilielmus Parisiensis, sanctum quendam Eremitam per Sylvas euntem obvium habuisse quendam perditorum motum, & flagitiosissimae vitae virum, quem ut servus Dei vidit, interrogavit eum, quo iret, id tamen verbis asperis & injuriolis ab eo expectit, dicens: *Quo vadis Diabole?* Unde irritatus viator, & ita exandescens subjunxit: *Tu me Diabolum appellas? Diaboli igitur circa*

Phil. Dierz ubi sup. d.
Guilielm. Paris. fol. 3. Domin. 3. Quadrages. fol. 190. col. 1.

Phil. Dierz ubi sup. d.
Quadrages. fol. 190. col. 1.

re munus præstabo; moxque violentis ei manibus illatis occidit eum. Post dies non multos, in alium quendam Eremitam & Dei servum obvium incidit, a quo perversus hic homo benignis & suavibus verbis saluatus ex amore fraterno interrogatus fuit: quoniam iter suum dirigeret? *Salve mi frater quo vadis?* Ex quibus verbis viscera sibi emollienti sentiens, torus compunctus & pœnitens factus est, verba hæc media fuisse efficaciam ad animam suam, quæ veluti mancipium Diaboli in Sathanæ manibus erat, ab eisdem manibus eripiendam: *Hodie lucratus es animam meam per dulce eloquium tuum.*

Guil. Parisiensi sup.

Seneca de verbo copia. Plutarch. erat. 2. de fortuna Alexand.

Apo. 2.

16. Non quidem co inficias, bonum non nunquam esse, si amaritudo dulcedini, bona verba malis, & severitas mansuetudini miscatur: hoc enim Seneca nos docet, dicens: *Obiurgationi semper blanditia aliquid admisce.* Id quod Alexander Magnus quoque demonstrare voluisse videretur, quando ad honorem Aristonici militis sui statuum quandam erigi fecit, quæ ad duas eisdem virtutes alludebat: quia enim generosus miles & citharædus valde excellens erat, in dextram ei hastam, in sinistram vero citharam collocari fecit. Hasta etenim pungente, & sonoro citharæ instrumento provivus esse debet, quis fratri suo correctionem molitur: nunc enim pungeret debet per severitatem, nunc blandiri per verborum gravitatem, & utroque, pro postulataverit necessitas, prudenter utendum est. Deus in Apocalypsi Evangelistæ Joanni præcipit, ut Episcopo Ephesino litteram quandam satis acerbam exaret: *Angelo Ephesæ Ecclesie scribe:* moneto illum, quod Deus ille, qui septem stellas in dextra tenet, quique ambulat in medio septem candelabrorum aureorum. Postea nihil amplius dicendo filium orationis abruptum, quasi diceret: *Siste, noli scribere, alius tibi conceptus incidit, ipsemet namque tibi litteræ seriem dictabo, scribe igitur:* Probe scio opera tua, & labores tuos quos adhibuisti, ut officio tuo in cura pastorali satisfaceres, nec non & patientiam, qua tot sustinuisti contradictiones, quando Apostatas Gentium seductores nequaquam sustinens, nec minas illorum æstimans fallitatem ipsorum manifestam reddidisti, atque pro defensione honoris mei animo intrepido adversitates plurimas libens devorasti, verè ingenium & bonum re Pastorem esse probasti, ac proinde omni dignus es laude. Veruntamen dissimulare non possum, quod a scio quid in tuis factis reprehendendum

inveniam; fuit enim tempus, quando temerarius & fervor eras, in pectore tuo vitium regina residet charitas, verum eheu quam motus es à temetipso mutatus! pœnitentiam age, & in futurum serio respice: *Sed habeo ad corrigendum te, quod charitatem primam reliquisti: manum esto itaque unde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac:* postea verò manum admittam mittit & supplicia, nisi à malo resurgas: *Mutabo candelabrum de loco suo nisi pœnitentiam opereris, nisi vitam tuam mutaveris, dignitate Episcopali exueris, atque ab Ecclesiæ regimine deturbaberis: Ecclesiam tibi commissam de manibus regimini auferam, & credam alteri gubernandam, explicat S. Thomas, Videte igitur, & auditores, quam sit ipsemet Deus in hac correctione litera scribenda & distanda circumspicienda laudat etiam cum pariter & reprehendit, & quidem hunc esse verum, & ad eliciendum consideratum fructum, secutiorem peccatores corrigendi modum, notat Rupertus Abbas Tuitiensis, dum ait: *Notanda dispositio sermonis, quam artificiosa sit: priusquam admittat reprehensionem reprehensionis, qua laudanda erat collaudavit. Et post ubi corripuit, ac nimis invidiam rursum quod laudandum erat laudavit. Id quod fecit quando dixit: *Sed hos habes, quia odisti factum Nicolaitarum, quæ ego odi.* Tandem vero Rupertus concludit: *Miscuisse Deum simul dicit & amatum, benignitatem & rigorem, laudes & minas, hastam & citharam: Ita reprehensionis amaritudinem ne nimis offenderet, atque excerneret, collaudationis dulcedine circumdavit: nihil potest dici melius, idipsum Christum quoque continuavit cum dixit: *Si peccaveris in te frater tuus, est ergo delinquens peccator pariter & frater peccato igitur vultum severum, fraternitatis verò placidum & amabilem exhibeto.****

17. Verum enim verò quid hæc omnia quantumvis bene observata prodessent, si nulli haberetur in correctione secreti ratio? Est hæc profectò magni ponderis & momenti: nunquid enim audis moentem re Salvatorem, dum ait: *Corripe sum inter te & ipsum salum: id est non palam, sed in secreto, & innocente, inquit S. Augustinus; qui & postea subiungit: in secreto debemus corripere, in secreto arguere, ne volentes arguere publice, prodamus hominem. Hoc autem intelligendum est de peccatoribus occultis, & non scandalosis, non & de peccato occultis: ita enim nos docet S. Thomas, dum ait: *Institutus est à Domino ordo correctionis fratrum.**

... primo corrigat aliquis fratrem occulte peccan-
tem inter se & ipsum solum; contra quem ordinem
si peccatum praecipiat, ut peccatum fratris occultum
si dicitur, non est obediendum, & ipse peccat pra-
cipiendo, quia oportet magis Deo, quam hominibus
obedire: Verum quidem est, quod contrarium
fieri debet, quoad delinquens est publicus &
scandalosus: Si autem peccatum fratris non sit
ad scandalum, quin multorum scandalum oria-
tur, obligatus est illud revelare ei cui debet; in
hoc tamen casu in praesenti discursu loqui no-
lo, sed tantum in alio, quoad ipsos usque gen-
tes praesentissimè executioni mandatus fuisse
videtur, cujus pulchra historia legitur apud Pe-
trum Crinitum. Claudius etenim Imperator
hunc praesentem quoddam instituit convivium, cui
vixit voluit multos inelytos nobiles, quorum
numerus fuit Titus Junius Praetor; praeterea hic
honorum copiam, pretiosissimorumque vi-
torum appositionem excellentiam, & obiter
hunc praesentem in honore argenti nec non crateres
aureos, aliamque in auro & argento suppellex
in abaco mensae expositam fuisse inau-
ditum & quoad pretium inestimabilem; di-
citur enim Junius ex tota hac suppellectile ocu-
latus in vas aliquod direxit, quod tam ex par-
te materis, nec non &
operum, quibus adornatum & distinctum
inestimabilem erat, opportunamque se-
cundum naturam esse videns, aureum Sey-
thici operis suffragatus est; verum furtum
in medio caute occultatone potuit, quin il-
li Claudius animadverteret. Quid autem im-
peratorem fecisse exultatis: Furtum putavit
dignum? Verutamen tacuit, ne defectum
honoris manifestaret, & ne ipsam in tam inely-
torum coronam verecundiae rubore sus-
cenderet. Verutamen audite quam pulchram
hic Imperator excogitavit inventionem. Se-
quenti eadem die novum quoddam instituit
convivium, ad quod eadem profus nobilita-
tem accersivit, quibus mensae accumbentibus
portum dari voluit in Scyphis aureis ex gemmis
& unguibus elegantissimè elaboratis: solum
praecipitur Junio potus daretur in cratere fictili,
terreo & rustico: Et cum singulis vasa aurea ead-
em gemma & pretiosa in mensa reponerentur, uni
dixit: Tu uno fictilibus ministratum est. Hac
que via furtum correxit, verum modo adeo secre-
to, ut nemo jam convivatam advertere potue-
rit.

18. Verum enim verò historias hae profanas
nos qui Christiani sumus, gentilibus atque paga-
nis relinquamus, siquidem in Scriptura Sacra si-
miles nequaquam delunt, prout expressè vide-
bimus si a convivio Claudii ad cenam Christi
transitam faciamus. Ad hanc namque omnes
vocati fuere Apostoli quorum unus erat, qui in
interiori sui cordis sui Magistro suo proditio-
nem, sibi meti verò liqueum, quo turpiter ex-
tinguendus erat, moliebatur. Dominus autem,
qui additissimos secretissimosque cordis humani
suis penetrat, ad hoc ut impius hic traditor ab
errore suo respiceret, vitamque suam emenda-
ret, correctionem ei adhibere decrevit, dicendo:
Vnus vestrum me traditurus est. Silete. Ubi su-
mus? Christianus loquitur? Et quidem in mensa?
Quor assident convivae? Duodecim. Cur igitur
ipse qui nobis praecipit, ut correctio inter qua-
tuor oculos fieret, hoc est, *Inter te, & ipsum solum,*
cur inquam ipsiusmet praecipit illud non ob-
servat? vos interea aliam mihi enodate difficul-
tatem, quae ad praesentem resolvendam mire mi-
hi deservit. Pondero etenim verba Salvatoris,
quae communiter esse solent mysteriis valde re-
ferta. Ipse ergo dicit: *Vnus vestrum me tradet.*
Cur dicit *unus vestrum*? Cur digito suo non
ostendit quisnam ille sit, aut cur eum proprio no-
mine non exprimit? Neque enim verisimile est,
quod indeterminatè locutus fuerit, ut nemo in-
telligere posset, quisnam traditor ille futurus es-
set. S. Joannes Chryostomus responderet, quod
rameti Judam in praesentia multorum repre-
hendeat, attamen correctio illa velut in secreto
fiebatur, & inter quatuor oculos, ut dici solet, eo
quod nomen traditoris expressum non fuerit, sed
tantum dictum sit, *unus vestrum*, neque enim
devenire aliquis poterat in cognitionem, quis-
nam tam enorme & execrabile scelus commissu-
rus esset, atque ideo dicit: *Vnus vestrum, vel unus*
ex vobis: *Ne vulgaret proditorem.* Eiusdem etiam
opinionis S. Leo fuit, dum ait: *Vnus vestrum me*
traditurus est. Non aperta impium increpatione
Leo Papa confundit, sed tacita admonitione convenit. Hoc
igitur loquendi modo usus est, ut etiam post de-
lictum manifestatum, occultus adhuc & secretus
maneret ipse delinquens.
19. In mente sive cogitationibus S. Josephi
omnia susque deque vertebantur, quando
Sponsam suam virginem gravidam esse videbat,
neque enim finistrum quidpiam de eadem vel
suspiciari, multo minus videre praesumebat,
nec

Math. 26.

Chryso. hom. 1. de Lazaro. ibid apud D. Thom. in Cat. fol. 101. cap. 3.

Handwritten notes in the right margin, including the words "Furtum" and "267".

nec aliud ab omni se pravæ suspicionis periculo eximendi remedium excogitare poterat, quam ut moleste & sine strepitu à cohabitatione sponsæ suæ sese subduceret. Dumque in ambiguis hæc imaginationibus perplexus hæretet, posita in dextera palmam gena, suavi somno correptus obdormivit. Interea verò Angelus de caelo descendit, Josephum de Mariæ integritate sincere certitorem facturus, qui proinde claris verbis ei edixit, gravidationem virginæ uteri Sponsæ suæ caeleste non verò terrenum opus esse: *Hæc autem eo cogitante Angelus Domini apparuit in somnis Josephi; Itaque Angelus in somnis ei apparuit quando actualiter dormiebat? Cur non potius ad eum jam exspectatum venit, inquit Chrysostomus: Cur in somnis, & non potius aperiret? Cum tamen Zachariæ, virginæ, & Pastoribus eo tempore Angeli apparuerint, quando vigiles erant. Num forte Josephus, non obstantem quod miraculum quoddam esset sanctitatis, pulchritudinem & elegantiam Angeli alicujus facie ad faciem non merebatur videre? aut ex splendore vultus Angelici metuendum erat ne visus Josephi habitaretur? Os Chrysostomi aureum nulli alteri causam adscribit, quam illi cogitationi, quam sibi in imaginatione duntaxat formaverat, quamque nunquam cum actæ, imo (ut ita dicam) ne quidem cum semetipso unquam contulerat: Quod nulli fuerat ipse confessus, sed in elusum tantummodo mente voluebat. Ne ipsosmet quidem corporis sui sensus, quantumvis illi chari essent, hujus rei conscios esse volebat, sed timor & turbatio hæc soli imaginativæ potentia suæ nota erat. Atque idcirco mirum non est, quod caelestis hic nuntius Apparuit in somnis Josephi. Housque enim motus est, donec oculi, aures, alique sensus obdormivissent, ne oculus Angelum videndo & auris sermonem ejus auscultando suspicionem hanc honoris Josephi, & Mariæ sanctitati multum præjudicantem penetrare possent. Dormiant sensus externi (concludit quidam Modernus) & cum sopiti sunt & ligati, Angelus loquatur imaginationi & animo Josephi, ne sensibus ignorantibus notificetur vel suspecta culpa. Cum igitur Angelus respectu Josephi adeo circumspectus fuerit, cogitare quam quoad rationem secreti cautus esse debeat, qui fratrem suum corrigere disponit.*

20. Enim vero fateor moveri mihi hæc à non-nemiac difficultatem aliquam posse, prima quidem facie satis apparentem, nimirum quod S.

Paulus non doceat omnino contrarium, dum Timotheo discipulo suo scribens ita loquitur: *Peccantes coram omnibus argue.* Ergo nullus haberi debet secreti servandi aut illi confidendi respectus? Videtur igitur quod Dominus & S. Paulus sibi mutuo contradicant, dum unus illorum dicit: *Corripe inter te & ipsum solum*, alter vero: *Coram omnibus argue.* Num vero id quod Magister nobis suadet & consulat, discipulus diffidat re præsumet? *Nunquid aliud iudex nuntius, & aliud præco clamat?* (Theophylactus huic difficultati ita respondet) *Hoc est, eos qui in pravitate competeris, propalam oburgato, non ut iracundiam medearis, sed ut ceteri affectu formidinosi a peccatis absterneant.* Cajetanus constitutionem semoni quæna S. Paulus facit, satis intellectu difficilem esse asserit: *Aneps est constructio, an (coram omnibus) referatur ad peccantes, an ad argue.* Si enim referatur ad peccantes hunc sensum facit, eos qui peccant in conspectu omnium, & sunt peccatores publici, *Quorum non oportet accusationem, & testes expectare, arguas punitendo.* Quod si vero referatur ad argue, ita ut hunc sensum faciat, reprehende & Timothee peccatores coram omnibus, tunc vult dicere, quod accusationem adversus eos non admittat, nisi sub duobus aut tribus testibus, consequenter subiungit, quod eos contumaciter in peccato publice puniat, ut ceteri timorem habeant. Hæc est expositio Cajetani. At vero duo Sancti Patres Augustinus & Anselmus dicunt S. Paulum ita intelligendum esse, ut sensus sit, *Si peccatum ejus fuerit publicum, reprehende eum coram omnibus.* Si autem fuerit secretum, *si peccaverit in te, id est, coram te, corripere eum & Timothee secretè, inter te & ipsum solum.* Audite necesse est doctrinam S. Anselmi, quæ nequicquam à summa doctrina S. Augustini differit; dicit enim: *Nulla contrarietas est in his duobus præceptis, quia aliquando corripiendus est inter te & ipsum solum, aliquando coram omnibus: illa corripienda sunt secretius, quæ peccantur secretius, illa vero arguenda coram omnibus, quæ peccantur coram omnibus.*

21. Hodierna die, quæ correctioni dedicata est, ob Evangelium quod hodie de illa legitur, partium mearum esset hoc charitativum officium erga vos exercere: verum ut ventrem fatear, nescio utri illa magis indigeat, an qui illam negligant, an verò qui eandem auscultare nolunt: hi similes sunt infirmis phariseis.

Matth. 1.

Chrysostomus. 1. Matth. 4. f. 28. co. 2.

Didac. Cel. in studi. e. 8. n. 9. S. 22. n. 84. f. 2. r. 4. co. 1. c. 2.

phreneticis, qui medicam odio habent & medicam abhorrent, postea enim quod Religiosus ille, vel Pater Spiritus juvenem aliquem diloluit & perditum corrigere velit, eumque a vitia licentia, qua toti civitati scandalosus est, deterrere, mox viâibus illum tumidum & impatientem venenum ex ore, flammam ex oculis efferre, & qui cum patientia te auscultare debet, insulari aspidis venenosa adversum te exingeret & relinqueret: de hisce S. Gregorius Nyssenus loquebatur dicens: *Magistris & Doctoribus*...

reprehendam, liberè officio meo fungor, siquidem soli sumus, quidquid etiam inde sequatur. Vos charitatem contemnitis & laceratis, pauperes eandem à vobis sollicitant, vos autem eos aulcultare detrectatis: vos rogo ut id ipsum emendetis, efficacique ut hanc meam correctionem fructuosam fuisse experiat, manumque loculis immittendo, liberalem pauperibus distributis elemosynam, sic enim vos dociles & corrigibiles esse testabimini.

PARS SECUNDA.

22. **R**estit nunc, ut ea adducamus in medium, quæ unumquemque ad hoc charitatis opus præstandum excitare & animare possint. Multi, pro dolor, hodie inveniuntur, quibus nulla cura est, in quo statu anima fratris sui reperitur; dicunt enim: quid mea interest, sive damnetur, sive salvetur; sive anima illa Deus sive dæmonis sit, non parum præfitero, si animæ meæ & filiorum meorum curam habuero. Si Ecclesia corruat, de ejus reparatione Papa cogitet, cura memetipsum tantum mihi facessit negotii, ut nihil mihi temporis superfluum alienæ curæ impendendi. Audi igitur quisquis es talia dicens: si Hebræum vel Turcæ aliquem videres, licet hi Catholice fidei manifesti sint inimici, qui in proinfectu esset ut in ignem corrueret, nunquid ad illi subveniendum accurretes? sine dubio, licet non ob aliam causam, quam quia opus pietatis esset creaturam Dei ab incertis periculo liberare: cum igitur anima fratris tui cespitando insinuet se proximam esse ut in ignem infernalem labatur, tunc adeo crudelis eris ut qui ipsum verbis adjuvare vales, id tamen abnuas? Per experientiam videmus quod omnia vel temporis diuturnitate collapsa renoventur, vel ex sinistro aliquo eventu destructa reficiantur: ædificia labentia aut jam humi collapsa de novo fabricantur: anni tempora quæ diuturnitate temporis extra orbitam egredi videbantur, tempore Gregorii XIII. videmus reformata fuisse: cur non deformatos fratris nostri mores & actus mediante correctione reparare conabimur. Idem credo Mercurialem insinuare voluisse, quando dixit: *Hinc factum est, ut indies cogantur homines obsoleta renovare, depravata reformare, abilita rescire, tandem neglectis & deturpatis splendorem restituere, dato igitur quod frater tuus in culpam collapsus sit, cur ad eum sublevandum invitus eris? Si de illa*

Hieron. Mercur in arte Gym. l. 3. c. 8. f. 161. I. C.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'medicab' and other illegible characters.

DEUM: *Lucratus eris tibi ipsum, nec erit merus ut à visione DEI excludaris.*

28. Et quidem quandoquidem pauld ante Medici similitudinem adduximus, ad hoc ut mentis fructum non perdati, necessum est ut Medicum imitemini: Docet itaque Galenus, medicamenta corporalia triplicis esse generis, scilicet unguentum, ferrum & ignis: *Omne auxilium medicinae totius corporis tripartitum est, videlicet unguento, ferro & igne: hæc autem tria hoc ordine applicati debent, ut scilicet prius adhibeatur unguentum, medicamentum nimirum leve, postea ferrum, quod dolentius est, tandem ignis, quod est remedium omnium ultimum; quod si verò nullum ex his juvet, iustum pro desperato habeto: Quod si medicamento curari non potest, ferro & igne curetur: Si autem nec ferro, nec igne curatur, incurabile estimetur: idem in hodierno Evangelio nos docet medicus celestis, scilicet ut primo adhibeamus unguenta: Corripit enim inter cetera ipsum solum. Si hoc non juvat, ferrum adhibe: Si te non audierit, adhibe etiam adhuc unum vel duos; Si ferrum malo medendo non sufficit, minas applica: Die Ecclesia. Si denique vanum fuerit omne remedium: Sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Audi nunc conclusionem Ruperti: Medicamentum est occultum & ebullitatio correctio, ferrum proclamatio ignis excommunicatio, vel sequestratio corporalis: & qui nullo istorum trium est curabilis, insanabilis iudicatur.*

Galen in Dynamide apud Virinum lib. 31. natu. r. l. c. 102.

Idem Ibid.

Rupertus Holcot. in l. sap. lect. 198. c. 18. fol. 182.

Augustinus rom. 10. ser. 16. fol. 16. col. 4. Ambr. de Margarit. ser. 6. fol. 190. cap. 4. lit. M.

29. Unum duntaxat verbum pro correctorium saluari mentione adungere decrevi dicendo cum sancto Patre nostro Augustino: *Palam loquor, & in secreto arguo, aures omnium prelofer. sed conscientias quorundam convonio, idque ne veltarum inordinatarum correctionum complexis poenas incurram, siquidem S. Ambrosius opportunè monet, quod quisquis fratrem non arguit peccantem, quodammodo hortatur ut peccet; tamen si tu correctoris officium agas, quis scit an non quoque correctione indigeas? In eam domum, quam tu nonnunquam ingrederis, vidisti heri ingredientem religiosum aliquem, vel alium, qui bono sine eo accessit, hodie illum domi suæ convenis, monendo illum, ut ab ea domo*

sibi caveat, eò quod scandali occasionem per se huius ingressum præbeat, multoque ipsi non sine admiratione eo ingredientem vidisse. Verum correctio hæc caritas non est, sed zelotyia, & terribile proprium & passio: neque enim movetur à zelo honoris divini, aut salutis animæ illius, sed quia in illa domo solus lubricari desiderat. O quam bene horum naturam Olfas Prothema cognovit, dum illos falso arcui assimilari dicens: *Facti sunt quasi arcus dolosus; quæ similitudine horum simulacrorum correctorum proprie-tas ad vivum exprimitur: arcus enim fallax & dolosus videtur sagittam in dextram partem parere velle, & postea ad vulnerandum egredietur ad sinistram: Similiter tales correctores erina-secus simulant quod sagittam correctionis ad salutem animæ correcti, ad zelum honoris divini, vel ad conservandam famam proximi collentur, cum tamen oculus & intentio eorum in aliud signum inclinet nimirum finem quendam librum particularem, de quibus cum Platenitis dicit potest: *Loquuntur pacem cum proximo suo, quod autem in corâibus eorum.* Hoc igitur est, quod hic mihi dicendum occurrit tam correctoribus, quam aliis correctione indigentibus: *Et libenter correctionem auscultent; illi cum civitate corrigant, observando debitas correctionis circumstantias, à peccato immunes sint, cum civitate verborum procedant, & hoc præcepto oculos habeant, ne peccatoris delictum teneant: sic enim correctio fructuosa erit, opus facient inter omnia quæ Christianus exerceat potest opera dignissimum & gloriosissimum, animam fratris lucrabuntur DEO, suam quoque salvabunt, ac denique illud sibi comparabunt meritum, quod ad celestis gloriæ consecrationem medium est opportunum.**